

Ärakiri
Ärisaladused välja jäetud

OTSUS

Tallinn

18.12.2013 nr 5.1-5/13-049

OÜ Altom taotluse alusel Lindström OÜ suhtes alustatud järelevamenetluse lõpetamine

1. Järelevamenetluse alustamine

Konkurentsiamet alustas järelevamenetlust OÜ Altom (Altom) 11.02.2013 esitatud taotluse alusel, milles Altom palus ametil uurida Lindström OÜ (Lindström) tegevust seoses viimase poolt klientidega sõlmitud tööriivaste üüriteenuse lepingutes sisalduvate lepingu lõpetamist reguleerivate sätetega.

2. Menetlusosalised

OÜ Altom, äriregistrikood 12066889, aadress Mooni 18-41, Tallinn, Harju maakond, 10613, põhitegevusala vastavalt äriregistrile: meditsiiniseadmete ja kirurgiriistade ning ortopeediliste abivahendite hulgimüük.

Lindström OÜ, äriregistrikood 10333553, aadress Kuusiku tee 28, Loo alevik, Jõelähtme vald, Harju maakond, 74201, põhitegevusala vastavalt äriregistrile: muude tarbeesemete ja kodumasinate väljaüürimine ja kasutusrent.

3. Faktilised asjaolud ja kogutud tõendid

3.1. OÜ Altom taotlus

Altomi taotluse kohaselt tegeleb Lindström porivaipade ja tööriiete üüriteenusega ning Lindströmi turuosa on ca 99 %. Altom märkis, et samas valdkonnas tegutsevaid ettevõtteid on vähe ja kliendil on lepingu sõlmimise hetkeks väga piiratud informatsioon, mille tulemusena on Lindström maandanud oma ettevõtluse riskid lepingu muutmise ja lõpetamise punktiga. Selle kohaselt kohustub klient lisaks üüririiete müügikuludele (üürimaksed) maksma veel ka hüvitist [...] eest ning [...]. Altomile teadaolevalt on lepingu pikkuseks [...] aastat, lõpetamisest etteteatamisega [...] kuud.

Altom tõi välja alljärgneva Lindströmi poolt väidetavalt kasutatava lepingupunkti ning juhtis Konkurentsiameti tähelepanu asjaolule, et nimetatud punktiga lepingus on hädas mitmed kliendid Eestis, kes on saanud soodsama pakkumise ning sooviks vahetada teenusepakkujat.

7. Lepingu muutmine ja lõpetamine

7.1. Lepingut võib muuta ainult poolte kirjalikul kokkuleppel.

7.2. Kui üks pool korduvalt rikub Lepingu tingimusi, siis on teisel poolel õigus lõpetada Leping ennetähtaegselt, teatades sellest teisele poolele kirjalikult vähemalt [...] nädalat ette.

7.3. Rendileandja võib Lepingu ennetähtaegselt lõpetada juhul, kui Rentnik on arve jätnud tähtaegselt tasumata, sõltumata punktis 7.2. sätestatust.

7.4. Kui Rentnik ennetähtaegselt ühepoolset lõpetab Lepingu muul põhjusel, kui selle tõttu, et Rendileandja on korduvalt rikkunud Lepingu tingimusi, siis on ta kohustatud Rendileandjale tagastama renditud tööriided ja kõik muu Lepingu järgi saadu, nende puudumisel aga hüvitama nende jääkväärtuse vastavalt Lepingu lisa nr. 2 esitatud hinnakirjale. Lisaks on Rentnik kohustatud maksma hüvitust lepingu ennetähtaegse lõpetamise eest. Hüvituse arvutamise aluseks on hüvituste hinnakiri (lisa nr.2). Hüvituse suurus lepingu lõpetamisel tuleneb eelnenud [...] kuu jooksul keskmiselt renditud tööriiete hulgast, [...].

Eeltoodust tulenevalt palus Altom uurida Lindströmi tegevust konkurentsiseaduse (KonkS) § 16 valguses.

3.2. Lindström OÜ esitatud selgitused

Konkurentsiamet edastas Altomi taotluse 18.03.2013 Lindströmile ning palus esitada selgitused taotluses sisalduvate väidete kohta ning samas vastata Konkurentsiameti täpsustavatele küsimustele. Lindström vastas 08.04.2013 kirjaga, et ei nõustu Altomi taotluses esitatuga ning märkis, et Lindströmil ei ole asjaomasel turul turgu valitsevat seisundit. Lindström oli seisukohal, et igal juhul ei kasuta ta lepingutingimusi, mida oleks võimalik lugeda kuritarvituslikeks.

Lindström selgitas, et pakub tekstiili(töörõivaste) hoolduslahendusi eri valdkondade ettevõtetele erinevates Euroopa ja Aasia riikides. Eestis pakub Lindström oma teenuseid Loo, Haigru ja Tartu teeninduskeskuse vahendusel. Lindström on spetsialiseerunud terviklahenduste pakkumisele, st personaliseeritud tekstiilid koos nende regulaarse kogumise, pesu, parandamise ja kohaletoomisega.

Lindström kirjeldas, et töörõivaste üürimise teenus hõlmab järgmisi tegevusi: töörõivaste kollektsiooni kavandamine ja soetamine, rõivaste proovimised ja vajalikud kohendused. Proovimiste tulemused sisestatakse IT-süsteemi ning töörõivad isikustatakse Lindströmi laos, mille tulemusel on igal kliendi töötajal oma isiklik rõivaste komplekt. Iga töötaja rõivakomplektide arv lepitakse kliendiga eraldi kokku ja see varieerub [...]. Järgmisena teavitab Lindström klienti töörõivaste tarnimise ajast ning vastavalt kokkuleppele toimetatakse kliendi tööruumidesse kapid töörõivaste jaoks. Igal nädalal viib Lindström kliendi asukohast ära kasutatud töörõivad ja toob kohale puhtad töörõivad, toimub

töörõivaste ülelugemine, pesemine, kvaliteedikontroll, vajadusel ka parandus või väljavahetus. Järgneb töörõivaste pakendamine transpordiks ning puhtad töörõivad jaotatakse klientidele laiali (kui kasutusel on kapid, pannakse töörõivad kappidesse, muul juhul antakse üle pakituna kottidesse). Lisaks toimub ka tagastatud töörõivaste ladustamine ja kasutuskõlbmatute toodete hävitamine ning eLindström *online* teenuse haldamine. Samas märkis Lindström, et töörõivaste üürimise teenuse täpne ülesehitus ja kirjeldus sõltub iga konkreetse kliendi vajadustest.

Oma töörõivaste baasmudelite jaoks on Lindströmil standardne hinnakiri. Igal rõivaesemel on fikseeritud nädalane üüritasu, mis sisaldab tervikteenust, st töörõivaid, kappi, pesu, parandusi ja logistikat. Näiteks maksab baasmudeli jaki üürimine [...] eurot nädalas. Töörõivastega seonduvad kulud on üüritasu koosseisu arvatud [...]. Kui keskmise rõivaeseme keskmine oodatav eluiga on [...] pesutsükli, tähendab see oodatavat [...] eluiga, juhul kui töötaja kasutab kolme rõivakomplekti. Klientidele pakutakse mahu- ja kliendiplaanide põhiseid allahindlusi vastavalt üüritud töörõivaste mahule.

Klientidele, kes soovivad lahendusi, mis ei põhine töörõivaste baasmudelitel, tehakse Lindströmi teenuste hinna määramiseks kulupõhised kalkulatsioonid vastavalt iga üksikjuhtumi asjaoludele. Erinevate teenuste nimekiri, mida Lindström pakub lisaks tavapärasele töörõivaste üürimise lahendusele ja mida hinnastatakse eraldi, on välja toodud standardlepingu lisades.

Lindström märkis, et tal puudub turupositsioon, mis võimaldaks tal tegutseda arvestataval määral sõltumatult oma konkurentidest või klientidest. Seetõttu ei saa Lindströmi hinnapoliitikale ega lepingutingimustele kohaldada KonkS §-s 16 turgu valitsevas seisundis ettevõtjatele sätestatud piiranguid. Oma seisukohti põhjendas Lindström järgnevalt.

Töörõivaste hoolduslahenduste pakkumisel pidas Lindström oma konkurentideks kõiki ettevõtjaid, kes müüvad töörõivaid või pakuvad pesumajateenuseid, kas kombineeritult muude teenustega või iseseisvalt. Lindströmi sõnul osutavad talle tugevat hinnasurvet nii kliendid kui ka konkurendid, mis tähendab, et Lindströmi mis tahes hinnatõusu tõenäoliselt tagajärjeks oleks klientide kaotus: paljud Lindströmi kliendid otsustaksid tõenäoliselt ise töörõivaste ostmise ja endale kuuluvate töörõivaste hooldamiseks teenusepakkujaga lepingu sõlmimise kasuks. Seetõttu ei piira Lindström oma konkurentide ringi ettevõtjatega, kes pakuvad töörõivaste üürimise teenust, vaid konkurentideks on ka töörõivaste müüjad ja pesumajateenuse pakkujad tervikuna. Asjaolu, et erinevat tüüpi tekstiilihooldusteenused kuuluvad ühele ja samale asjaomasele turule, on Lindströmi väitel kinnitatud teiste Euroopa Liidu liikmesriikide konkurentsiasutuste praktikas.

Lindström tõi välja, et peamised töörõivaste müüjad, kelle tegemisi Lindström jälgib ja arvestab oma äriliste otsuste tegemisel, on [...]. Eestis pesumajateenuseid osutavate ettevõtjate nimekiri on Lindströmi väitel pikk ja hõlmab muu hulgas järgmisi ettevõtjaid: Tallinna Pesumaja OÜ, Pealinnapesumaja OÜ, Ineltex OÜ, Baltic Laundry Service OÜ, Pesulux OÜ. Selliste konkurentidena, kes pakuvad Eestis ka töörõivaste üürimise teenuseid, nimetas Lindström muu hulgas Multi Marger AS-i, CORNETTE-KG OÜ-d ja OÜ-d PONTE Õmblus.

Lindström märkis, et kasutab tööriivaste üüriteenuse osutamiseks standardlepingut, mis on praegusel kujul kasutuses alates 25.05.2010 ning lisas, et lepingu kehtiv sõnastus ei sisalda Altomi taotluses viidatud sätteid 7.1-7.4.

Lindström tõi välja, et käesoleval ajal sõlmib ta lepinguid [...] ning neid on võimalik korraliselt lõpetada [...] kuulise etteteatamisega. Korralise lõpetamise korral peab klient välja ostma tööriivad, mis on olnud tema kasutuses, vastavalt lepingu lisa 3 tingimustele. Lepingu erakorralisel ülesütlemisel kliendipoolse rikkumise tõttu või kliendipoolse rikkumisena on Lindströmil õigus nõuda kompensatsiooni [...].

Korralise ülesütlemise korral tööriivaste väljaostmist nende jääkväärtuses pidas Lindström vajalikuks, kuna arvestab tööriivaid kliendispetsiifiliseks investeeringuks: [...]. Samal ajal saavad esmased kliendid jätkata samade tööriivaste kasutamist ka pärast Lindströmiga sõlmitud lepingu lõpetamist. Lindströmi sõnul põhineb tööriivaste jääkväärtus [...]. Iga riivaeseme jaoks on sätestatud väljaostu- ja hüvitushind, mis on sätestatud lepingu lisa 3. Iga kliendi valduses oleva riivaeseme jääkväärtus lepingu lõppemisel määratakse vastavalt selle vanusele.

Lepingu erakorralisel ülesütlemisel kliendipoolse lepingu rikkumise tõttu pidas Lindström õigustatuks nõuda kompensatsiooni, kuna Lindström teeb kliendispetsiifilisi investeeringuid: [...]. Kompensatsiooni nõudmisel kohandab Lindström maksimaalset kompensatsioonisummat vastavalt tegeliku etteteatamisaja suhtele nõutud [...] kuulisse etteteatamisega. Näiteks olukorras, kus klient teavitab Lindströmi lepingu ülesütlemisest [...] kuud ette, küsiks Lindström kompensatsiooni [...] ulatuses.

Konkurentsiamet esitas Lindströmile 09.05.2013 täiendava taotluse teabe saamiseks, milles palus nimetada Lindströmi kümme suuremat tööriivaste üüriteenuse klienti ning esitada ära kirjad nendega sõlmitud kehtivatest lepingutest ühes kõikide lisadega.

Lindström esitas lepingute ära kirjad Konkurentsiametile 22.05.2013 ning lisas, et sõlmitud lepingud pärinevad väga erinevatest ajaperioodidest ning puudutavad erinevates majandusvaldkondades kasutatavaid tööriivaid, mistõttu ei ole vastavate lepingute tingimused identsed.

Esitatud lepingutest nähtus, et kümnest suuremast tööriivaste üüriteenuse kliendist kolmel oli rohkem kui üks kehtiv leping, mis on tingitud asjaolust, et ettevõtte tegutses mitmes piirkonnas [...]. Kokku esitas Lindström [...] lepingut, mis olid sõlmitud erinevatel aegadel alates [...] aastast kuni 2013. aastani.

Kehtivusaja järgi jagunesid lepingud tähtajaliselt ja tähtajatult sõlmitud lepinguteks. Tähtajaliselt sõlmitud lepingutest oli üks sõlmitud [...] aastaseks perioodiks ja neli lepingut [...] aastaseks perioodiks sättega, et juhul, kui üks pool ei ole avaldanud kirjalikult soovi (vastavalt lepingule [...] kuud) enne lepingu tähtaja möödumist lepingut lõpetada, pikeneb leping automaatselt [...] aastaks.

Tähtajalistest lepingutest [...] lepingut sisaldasid Altomi taotluses toodud punkti [...]. Need lepingud olid sõlmitud [...] aastatel tähtajaliste lepingutena, [...] aastase tähtaja ning automaatse pikenedamisega.

Tähtajatult sõlmitud lepingutes oli lepingu lõpetamiseks määratud etteteatamisaeg, mida loeti ka lõpetamisperioodiks. Esitatud lepingutest [...] esines [...]kuuline lõpetamisperiood, [...] oli [...]kuuline lõpetamisperiood ja [...] [...]kuuline lõpetamisperiood.

Lepingu korralise ülesütleamise puhul pidi osapool lepingu lõpetamise soovist teada andma kirjalikult, vastavalt kokku lepitud etteteatamistähtajale. Esitatud lepingutest [...] lepingus esines säte selle kohta, et klient peab lepingu lõppedes [...] vastavalt lepingu lisas toodud väljaostmispõhimõtetele.

Lepingutest nähtus, et lepingu erakorraline ülesütlemine võib toimuda kahel viisil, Lindströmi või kliendi poolse rikkumise tulemusena. Erakorralise ülesütleamise puhul olid sätted lepingute lõikes erinevad, kuid üldistatult oli nende sisu alljärgnev:

Lepingu erakorralise ülesütleamise regulatsioon Lindströmi poolse rikkumise korral (esines [...] lepingus).

Lindströmi poolse rikkumisega on tegemist juhul, kui Lindström on jätnud oma lepingulised kohustused täitmata ega lahenda probleemi [...] kirjalikule [...] teatele (esines ka veidi teistsuguseid tingimusi) vaatamata. Sellisel juhul on kliendil õigus lepingust taganeda [...]. Lisaks on kliendil õigus saada Lindströmilt kompensatsiooni [...]. Mingit muud kompensatsiooni maksta ei tule.

Lepingu erakorralise ülesütleamise regulatsioon kliendi poolse rikkumise korral (esines [...] lepingus).

Kliendi poolse lepingutingimuste rikkumisega on tegemist juhul, kui klient taganeb lepingust ülalnimetatud põhjuseta või jätab korduvalt oma lepingulised kohustused täitmata. Sellisel juhul on Lindströmil õigus saada kliendilt kompensatsiooni [...]. Lisaks kinnitab klient, et ta saab aru sätestatud etteteatamistähtaja järgimise hädavajalikkusest, kuna Lindström teeb kliendi eest investeeringuid ning kompensatsiooni eesmärgiks on [...] hüvitamine. Klient kinnitab, et kompensatsiooni summa on mõistlik ja see makstakse sõltumata sellest, kas Lindströmile on tegelik kahju tekkinud.

3.3. Konkurentsiametis läbiviidud seletuste võtmised Lindström OÜ klientidelt

Konkurentsiametile esitatud taotluses tõi Altom välja, et osad Lindströmi kliendid sooviksid vahetada teenusepakkujat, kuid olemasoleva lepingu tõttu pidasid seda problemaatiliseks. Klientide seisukoha saamiseks palus Konkurentsiamet Altomil nimetada konkreetset ettevõtet, kes on olnud huvitatud teenusepakkuja vahetusest, kuid on takerdunud Lindströmi lepingu piiravatesse punktidesse. Altom nimetas telefonivestluses kaheksa ettevõtet. Konkurentsiamet veendus nende ettevõtjatega telefonitsi ning e-kirja teel suheldes, et suuremal osal neist ei ole ilmselgelt Altomi poolt tõstatatud probleemistikuga seost ning nende Konkurentsiametisse seletusi andma kutsumine on tarbetu. Muuhulgas, neist kolm ei osta tööriivaste üüriteenust üldse, ühel oli lepingu lõpetamise periood oluliselt lühem ning mitmetel puudus selge huvi teenusepakkuja vahetada. Konkurentsiamet otsustas olukorra selgitamiseks võtta menetluse raames seletused kahelt Altomi poolt nimetatud Lindströmi kliendilt, kelle seletustest ilmselt kokkuvõtvalt järgnev.

Üks ettevõtja on Lindströmi lepinguline klient alates [...] aastast, teine [...] aastast. Mõlemal kliendil on sõlmitud Lindströmiga tähtajatud lepingud ning lepingu lõpetamisperiood on [...] kuud. Mõlemad kliendid on kasutanud ainult Lindströmi pakutavat tööriivaste üüriteenust, kuna lepingu sõlmimise ajal ei olnud rohkem nimetatud teenuse osutajaid. Samas avaldas üks klient ka kahtlust, kas Lindströmi pakutavale teenusele ongi konkurente, kes oleksid temaga samaväärsed ning pakuksid samasugust teenust sama professionaalselt.

Üks klient kasutab nii Lindströmi pakutud tööriivaste üüriteenust kui ka töötajatele ostetud riideid, mida töötajad ise hooldavad. Selline jagunemine on tekkinud kliendi sõnul sõltuvalt töö iseloomust ning osakondade kaupa. Tema sõnul on kalkulatsioonid näidanud, et soodsam on riivaid üürida kui ise töötajate tööriivaste hankimise ja hooldamisega tegeleda. Arvestuse kohaselt kulub riivas ära [...] aasta jooksul, kuid kaader vahetub kiiremini, seega pidas ta riivaste üürimist kasulikumaks. Teine klient kasutab tööriivaste üüriteenuse näol nn mugavusteenust, et kõik töötajad näeksid korrektsed välja.

Konkurentsiamet soovis teada, millised on klientide võimalused osta tööriivaste üüriteenust mõnelt muult ettevõttelt peale Lindströmi ning kas neile on tehtud teenuse osutamiseks pakkumisi. Üks klient märkis, et hetkel ei ole pakkumisi tehtud, kuid oli seisukohal, et hea teenuse korral võtaks ettevõtte pakkumise ka Lindströmi konkurentidelt. Samas oli klient seisukohal, et kuna Lindströmi teenusega ollakse rahul, siis ei ole nad Lindströmi teenusele ise alternatiivi otsinud. Sellegipoolest jättis ta võimaluse, et kui oma riideid kasutav osakond peaks soovi avaldama üüriteenusele üle minna, siis võiksid nad otsida ka konkureerivaid pakkujaid. Teine klient andis teada, et pakkumisi on tulnud, kuid teda ei ole suudetud veenda teenuse kvaliteedis. Alternatiivse pakkumise puhul ei olnud tegemist ka päris üks-ühele sama teenusega, mida pakub Lindström. Klient lisas, et nimetatud ettepanekud on algaasis tagasi lükatud, sest ettevõtte on rahul Lindströmi pakutavaga. Pakkujate nime ei suutnud klient meenutada.

Lisaks eelnevale tundis Konkurentsiamet huvi, et juhul kui tööriivaste üüriteenuse hind tõuseks 5-10%, siis kas küsitletud kliendid ostaksid tööriivaste üüriteenust samas mahus edasi või asendaksid selle mõne muu teenusega. Üks klient avaldas arvamust, et kuna hinnad niikuinii tõusevad, siis vaataksid nad kui põhjendatud hinnatõus on ning otsustaks selle järgi. Alternatiiviks Lindströmi teenusele pidas ta tööriivaste ise ostmist või teise üüriteenuse pakkuja otsimist. Teine klient märkis, et teenuse mahtu muuta ei saa, kuna selle annab ette töötajate arv, samas arvas ta, et näiteks 5% hinnatõusu pärast ei vahetata välja praegust lepingut näiteks uue alustava ettevõtte vastu, välja arvatud juhul, kui tal on tugevad referentsid (kuna klient ei sooviks katsetama hakata). Seejuures märkis viimatinimetatud klient, et alternatiive otsiks ta kindlasti sarnase teenuse näol, mitte ei hakkaks ise soetama tööriivaid.

Konkurentsiamet soovis teada, millistel tingimustel oleks võimalik Lindströmiga lepingu lõpetamine. Üks klient selgitas, et lepingu lõpetamiseks piisab [...] kuud ette teatamisest, mille järel on leping lõppenud. Ta sõnas, et lepingus on kirjas, et klient peab [...]. Ta nõustus, et lepingu puhul tekivad kulud mõlemal poolel ning märkis, et Lindström võtab alguses endale riski, kuna ostab riivad välja ja kannab sellega seotud kulud. Tööriivaid üüriv ettevõtte maksab igakuiselt üüritasu, mis on esimese kahe aasta lõikes kliendi sõnul soodsam kui ise riivad osta. Ta märkis ka, et kui lepingust otsustatakse taganeda, siis peab arvestama kaasnevate kulutustega. Klient lisas, et lepingu lõpetamise regulatsioonis midagi

ebamõistlikku ei ole ning et [...]kuuline etteteatamise tähtaeg ei piira teistele teenusepakkujatele üleminekut.

Teine klient pidas mõistlikuks etteteatamisperioodi, mis on lühem kui [...] kuud ning arvas, et ka kompensatsiooni maksmine [...] eest on liiga palju. Sobivaks pidas ta [...] kompensatsioonimäära. Lisaks märkis ta, et kui juba leping lõpetada, siis ei tahaks ettevõtte üüritavaid rõivaid endale. Kliendile teadaolevalt on tööriivad standardiseeritud [...]. Tema sõnul võivad erisused tuleneda sellest kui tööriivaid on kohendatud vastavalt töötajatele, näiteks varrukate pikkus lühemaks tehtud. Klient märkis kokkuvõtvalt, et kuna Lindströmi teenusega ollakse rahul, siis üleminek uue pakkuja teenusele oleks võimalik vaid sellisel juhul, kui neile pakutaks samaväärset või veel paremat teenust. Samas pidas ta praeguse lepingu lõpetamise regulatsiooni järgi ülemineku kulu nii suureks ning uue teenuse tasuvusaega niivõrd pikaks, et teenusepakkuja vahetus ei tasuks ennast rahaliselt ära.

4. Õiguslik hinnang

Altomi taotluse alusel alustatud järelevalvemenetluse eesmärgiks oli kontrollida, kas Lindström on rikkunud KonkS §-s 16 turgu valitsevale ettevõtjale sätestatud keeldusid seoses Lindströmi poolt klientidega sõlmitud tööriiete üüriteenuse lepingutes sisalduvate lepingu lõpetamist reguleerivate sätetega. Kitsamalt keskendus Konkurentsiameti tähelepanu sellele, millist mõju konkurentidele omavad lepingute lõpetamisperioodi pikkus ning sellega kliendile kaasneva võimaliku kompensatsiooni maksmise kohustus.

KonkS § 16 p 2 keelab turgu valitsevat seisundit omava ettevõtja poolt tootmise, teenindamise, kaubaturu, tehnilise arengu või investeerimise piiramise.

KonkS § 16 kohaldamine eeldab, et ettevõtja omab turgu valitsevat seisundit asjakohasel kaubaturul. Kaubaturgu defineerib KonkS § 3 lg 1 kui hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

KonkS § 13 lg 1 kohaselt omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja, kelle positsioon võimaldab tal sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi omamist eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevale ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40% käibest.

Lindström leidis, et tema konkurentide ring ei piirdu ettevõtjatega, kes pakuvad tööriivaste üürimise teenust, vaid ta peab tööriivaste hoolduslahenduste pakkumisel oma konkurentideks kõiki ettevõtjaid, kes müüvad tööriivaid või pakuvad pesumajateenuseid kas kombineeritult muude teenustega või iseseisvalt. Lindström tõi välja, et tema poolse mis tahes hinnatõusu tõenäoliseks tagajärjeks oleks klientide kaotus: paljud Lindströmi kliendid otsustaksid tõenäoliselt ise tööriivaste ostmise ja endale kuuluvate tööriivaste hooldamiseks teenusepakkujaga lepingu sõlmimise kasuks.

Konkurentsiamet võttis menetluse käigus seletused kahelt Lindströmi kliendilt, kellest üks leidis, et on valmis asendama Lindströmi tööriivaste üüriteenuse sarnase teenusega, kuid välistas rõivaste ise soetamise ja nende hooldamise. Teine klient pidas Lindströmi teenuse

alternatiiviks nii rõivaste soetamist kui üüriteenuse ostmist mõnelt muult pakkujalt. Samas ei osanud kumbki klient nimetada ühtegi teist tööriivaste üüriteenuse pakkujat ega olnud üüriteenust kelleltki teiselt peale Lindströmi ka ostnud.

Käesolevas juhtumis omab kaubaturu määratluses kesket tähtsust küsimus, kas tööriivaste üüriteenus on asendatav tööriivaste ise hooldamisega ja/või teenuse tööriivaste müüjatelt ja pesumajadelt kombineeritult sisse ostmisega. Konkurentsiamet täheldab, et tööriivaste üüriteenus on oma omadustelt teistest eelpool nimetatud lahendustest paljuski erinev, sest tegemist on kompleksteenusega, mis on kliendile mugavam ja vähendab tööriivaste haldamisele kulutatavat ressursi. Otsus, kas osta tööriivaste üüriteenust, sõltub konkreetse kliendi eripäradest. Lisaks täheldab Konkurentsiamet, et ehkki Lindström nimetas mitmeid oma väidetavaid konkurente, siis Konkurentsiameti poolt küsitletud kliendid ei osanud nimetada ühtegi ettevõtjat, kes oleks Lindströmile selge konkurent. Kuivõrd Konkurentsiamet lõpetab käesoleva menetluses seoses sellega, et konkurentsi ei ole oluliselt kahjustatud, siis puudub antud juhul vajadus viia läbi põhjalikum analüüs ning võtta seisukoht asjakohase kaubaturu täpsete piiride ja Lindströmi seisundi osas.

Järelevalvemenetluse käigus analüüsis Konkurentsiamet Lindströmi kümne suurema kliendiga sõlmitud tööriivaste üüriteenuse lepinguid, mis on sõlmitud erinevatel aegadel nii tähtajaliste kui tähtajatutena. Lepingutes on ette nähtud lepingu lõpetamise kord, mis sõltuvalt lepingust näeb kliendile lepingu lõpetamiseks ette lühema või pikema etteteatamistähtaaja ([...]) ja kliendi poolt Lindströmile kompensatsiooni maksmise [...].

Konkurentsiamet nõustub Lindströmiga, et kui ettevõtja on teinud kliendispetsiifilisi ja tagasivõtmatuid investeeringuid (s.o valmistanud kliendi logoga ja konkreetsele töötajaskonnale sobivad rõivad), siis teatud tingimustel on lepingu lõpetamise eest kompensatsiooni nõudmine põhjendatud. Nimelt, kuna klient maksab tööriivaste üürimise eest perioodilisi üürimakseid, siis Lindströmi investeering tasub ära alles teatud perioodi pärast ning enne seda hetke lepingu lõpetamine võib põhjustada Lindströmile kahju. Sellises olukorras võib kahju eest hüvitise nõudmine olla põhjendatud, kuid seda üksnes põhjendatud ulatuses. Sealjuures peab turgu valitsev ettevõtja taolistes olukordades olema ise võimeline põhjendama tasu konkreetset suurust.

Konkurentsiameti hinnangul võivad Lindströmi poolt sõlmitud tööriivaste lepingutes sisalduvad lepingu lõpetamisest etteteatamistähtaaja ja kompensatsiooni/trahvi maksmist kajastavad sätted piirata konkurentsi tööriivaste üüriteenuse pakkumisel juhul, kui nimetatud lepingusätted takistavad klientide poolt alternatiivsetele pakkujatele üleminekut. Kui Lindström kehtestab klientidele lepingu lõpetamiseks põhjendamatult pika etteteatamistähtaaja ning nõuab selle mittejärgimise korral kliendilt põhjendamatult suure kompensatsiooni maksmist, võib see muuta kliendi jaoks teenusepakkuja vahetamise majanduslikult ebamõistlikuks seetõttu, et teenusepakkuja vahetamise kulu ületab sellest kliendile kaasnevat tulu. Sellisel juhul võib kujuneda olukord, kus alternatiivsed teenusepakkujad peaksid klientide võitmiseks pakkuma Lindströmiga võrreldes oluliselt madalamaid teenuse hindu, mis kompenseeriks kliendile teenusepakkuja vahetamise kulu, kuid mis ei pruugi olla jätkusuutlikud, kuna ei kata teenusepakkuja kulusid. Kirjeldatud olukorras võib turgu valitsevat seisundit omava tööriivaste üüriteenuse pakkuja tegevus omada konkurente väljatõrjuvat mõju. Konkurentsiamet peab konkreetsetes olukorras, kus turgu valitsev ettevõtja takistab klientide konkurentide juurde üleminekut eelpoolt kirjeldatud viisil, hindama, kas nõutud kompensatsioonisumma ja/või

etteatamise periood on põhjendatud suurusega. Konkurentsiamet viib sellise analüüsi läbi üksnes siis, kui mõnel kliendil on selge tahe teenusepakkujat vahetada, kuid teda takistab turgu valitseva ettevõtjaga sõlmitud leping. Antud juhul ei ole Konkurentsiamet tuvastanud ühtegi klienti, kes oleks soovinud teenusepakkujat vahetada, kuid ei saanud seda eelkirjeldatud lepingusätete tõttu teha. Sellises olukorras on Konkurentsiametil raske ja eesmärgitu kindlaks teha, kas Lindströmi poolt kasutatavad kõnealused lepingusätted omavad tegelikkuses konkurentsile olulist piiravat mõju (nt kui suur oleks klientide poolt lepingu lõpetamisel Lindströmile makstav kompensatsioon ning kas see takistab teenusepakkuja vahetamist). Seetõttu leiab Konkurentsiamet käesolevas menetluses kogutud teabe pinnalt, et Lindströmi poolt tööriivaste üürilepingutes eelpool kirjeldatud sätete kasutamine ei ole seni oluliselt konkurentsile kahjustanud. KonkS § 63⁴ lg 1 punkti 2 kohaselt võib Konkurentsiamet menetluse lõpetada, kui konkurentsile ei ole oluliselt kahjustatud. Eeltoodu ei välista Konkurentsiameti poolt kõnealuste lepingusätete võimalikku täiendavat uurimist tulevikus juhul, kui ilmneb uut olulist teavet vastavate sätete konkurentsile piirava mõju kohta. Selline olukord võib eelkõige tõusetuda juhul, kui ilmneb mõni klient, kes soovib selgelt teenusepakkujat vahetada, kuid keda sealjuures takistab just nimelt Lindströmiga sõlmitud leping.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes KonkS § 63⁴ lg 1 punktist 2,

otsustan

lõpetada OÜ Altom 11.02.2013 kaebuse alusel Lindström OÜ suhtes alustatud järelevalvemenetlus.

Käesoleva otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul otsuse teatavaks tegemisest arvates.

/allkirjastatud digitaalselt/

Märt Ots
Peadirektor

Ärakiri on Konkurentsiameti 18.12.2013 otsuse nr 5.1-5/13-049 originaaliga samane.
Ärakirjas on ärisaladuseks loetud teabe asemel kasutatud tähist [...].

31.12.2013

Kairi Kaasik-Aaslav, Konkurentsiameti konkurentsitenistuse järelevalveosakonna peaspetsialist